

Rikstermbanken: Myndighetsseminarium

Som ett led i arbetet med Rikstermbanken [[LÄNK](#)] ordnade TNC den 18 oktober tillsammans med terminologerna på Socialstyrelsen ett seminarium om terminologisamordning på myndigheter. Syftet med seminariet var att inspirera myndigheterna att ta ett samlat grepp om sitt terminologiarbete och att informera dem om att resultatet av arbetet kan läggas in i Rikstermbanken.

Deltagarna vid seminariet, som representerade sjutton myndigheter och ett departement, fick inledningsvis aktuell information om TNCs arbete med Rikstermbanken. Men vi ville framför allt vid seminariet ge dessa deltagare en idé om hur en utvidgad terminologisk infrastruktur inom det offentliga Sverige kan se ut. Därför beskrev vi också vår egen modell för terminologisamordning dels mellan myndigheter, dels inom en myndighet.

Som ett exempel på myndighetsintern terminologisamordning berättade terminologerna Ulla Gerdin och Stefano Testi från Socialstyrelsen om hur man arbetar med terminologi inom Socialstyrelsen och vilka ansvarsuppgifter terminologerna har där. Även de inbjudna myndighetsrepresentanterna beskrev hur de arbetar, vill arbeta eller hoppas kunna arbeta med terminologi. Det blev bra diskussioner, och de församlade enades om att Socialstyrelsens terminologiarbete är imponerande och att deras organisation av terminologiarbetet är en förebild för alla andra myndigheter att sträva emot.

Under våren skall ett nytt seminarium för detta nätverk av "terminologiintresserade myndighetsrepresentanter" hållas, förhoppningsvis då med ännu fler deltagare. På sikt skulle detta nätverk kunna utvidgas också med företag och organisationer.

Om du är intresserad och vill veta mer kan du höra av dig till [Anna-Lena Bucher](mailto:anna-lena.bucher@tnc.se) (anna-lena.bucher@tnc.se). [Läs mer](#)

Språkvårdsgruppen 30 år

[Språkvårdsgruppen](#), som är ett samarbetsorgan för organisationer med språkvårdande uppgifter, har funnits i 30 år i år. Detta uppmärksammades med en jubileumskonferens som hölls i Rosenbads konferenscenter den 17 november. Titeln på konferensen var *Språkvårdsgruppen 30 år – Vad gör vi för svenskan?*. Ämnen som togs upp var Språkvårdsgruppens historia, svensk språkpolitik, klarspråk, svenskan i Finland, mångspråkigheten i Sverige, mediernas språkvårdsarbete och den nya språkmyndigheten. Anna-Lena Bucher berättade om terminologiarbete i

allmänhet och Rikstermbanken i synnerhet. (En webbutskändning från konferensen finns [här](#).)

Terminologiveckan 2006

Den första "terminologiveckan" i Belgien blev ett lyckat evenemang där TNC medverkade på flera sätt. Nedan rapporterar vi ganska ingående vad som hände under veckan.

EAF

Terminologiveckan inleddes med den [Europeiska terminologiföreningen EAF](#)Ts tredje världskonferens som hölls vid Institut Libre Marie Haps i centrala Bryssel. Konferensen var organiserad som paneldebatter kring fyra teman: *Terminologens yrkesprofil och yrkesstatus*, *Terminologiarbete inom minoritets- och majoritetsspråk*, *Deklarationer och policyer för terminologi*, samt *Samarbete på terminologiområdet på nytt sätt*. Till varje tema hade inbjudits ett antal talare, och varje del avslutades med en längre debatt där publiken fick medverka. Särskilt terminologens yrkesprofil diskuterades livligt. Även temat kring "mindre språk" uppskattades av många, särskilt ett inlägg från en maltesisk översättare vid Europeiska rådet som berättade om maltesiskans speciella situation: ett officiellt språk som ändå ibland får minoritetsspråksstatus, ett språk som talarna är stolta över men ändå känner sig osäkra på. Dessutom gavs under detta tema inblick i hur man arbetar med terminologi i Wales, Galicien och Slovenien; villkoren är lite olika men gemensamt är att mycket av arbetet utförs av eldsjälur. Paneldebatten om terminologisamarbete leddes av TNC och handlade om olika typer av nätverk: ett forskarnätverk, ett internationellt nätverk för frankofonin, ett tidsbegränsat projektsamarbete. Dessutom presenterades ett nätverk för terminologi och översättning som har etablerats av några stora svenska företag, bland annat Scania, Atlas Copco, SAAB och Volvo, och presentationen av detta samarbete – mellan så framgångsrika och internationellt välkända företag – väckte stor uppmärksamhet.

Som vid tidigare världskonferenser var stora delar av Europas terminologiorganisationer representerade, liksom glädjande nog även representanter för flera av de "nya" EU-länderna. I samband med konferensen firades också EAFTs 10-årsjubileum, och en ny styrelse valdes. Bilder från konferensen finns på EAFTs webbplats: [LÄNK](#).

TermNet

Terminologiveckans mittpunkt blev det seminarium som ordnades i Antwerpen av [TermNet](#) på temat terminologipolitik och terminologiplanering. Unesco gav förra året ut dokumentet [Guidelines for Terminology Policies](#) vilket aktualiserade diskussionen kring vad en policy för terminologiarbete kan innehålla och hur den kan implementeras.

NL-Term

Terminologiveckan avslutades i Antwerpen med den nederländska terminologioorganisationen [NL-Term](#)s årliga konferens som i år handlade om terminologins påverkan på samhället. Den hade indelats i olika avdelningar: flerspråkig dokumentproduktion, de "mindre språken" och goda exempel på utbildning i terminologi samt medicinsk terminologi. Dessutom fanns en specialsektion om översättandets metaterminologi. Inom avdelningen "mindre språk" berättade Henrik Nilsson från TNC om arbetet med en nationell terminologisk infrastruktur och en rikstermbank. Representanter från Ungern berättade om att man i Ungern nyligen bildat en terminologioorganisation: MaTT (a Magyar Nyelv Terminológiai Tanácsa). I avdelningen om goda exempel medverkade Claudia Dobrina från TNC med ett annat föredrag, denna gång om hur vi organiserar vår termtjänst. Den tekniska sidan täcktes in av bland annat föredrag om utveckling av termextraktionsverktyg, användning av FrameNet i terminologiarbete och programvaror för att upptäcka semantiska länkar. Särskild uppmärksamhet fick eContent-projektet [EuroTermBank](#) inom vilket man samlat terminologiska resurser från bl.a. Estland, Lettland, Litauen, Polen och Ungern i en gemensam termbank, och också givit ut rekommendationer för terminologiarbete under olika förhållanden. Termbanken ska presenteras i januari 2007 men en testversion av den finns tillgänglig redan nu. [LÄNK](#)

Terminologikonferenser, seminarier och kurser

Öppen kurs

TNC planerar en öppen kurs i terminologi den 30 januari 2007. Anmälan kan göras på TNCs webbplats. [LÄNK](#)

Nordterm 2007

Norge är ordförandeland i Nordterm, och nästa års konferens kommer därför att hållas i Norge, närmare bestämt i Bergen i juni 2007. Anmälan av föredrag skall göras senast april 2007. [Läs mer](#)

Fler tips om terminologievenemang finns på TNCs webbplats: [LÄNK](#)

Termfrågor

Nedan redovisar vi några av de frågor och svar som kommit till TNCs termtjänst den senaste tiden. Som abonnent i Terminologiframjandet förköper man tid som kan användas till exempelvis just termtjänst, granskning av dokument eller utbildning i terminologi. Mer om abonnemang och anmälan finns på TNCs webbplats: [LÄNK](#)

Fråga: Finns det någon svensk termekvivalent för *lead market*? Skulle man kunna kalla det *pionjärmarknad*?

Svar: Ja, vi tycker att *pionjärmarknad* är en bra svensk term. Vi har då utgått ifrån de beskrivningar av begreppet som förekommer i "Assessing the lead market potential of countries for innovation projects" av Marian Beise och Thomas Cleft, Kobe University. Kortfattat kan man från denna text sammanfatta att en *lead market* är den marknad där en innovation först får fäste innan den slår igenom på en global marknad. Det är således en benämning på en viss typ av marknad, till skillnad från termen *marknadsledande* som beskriver en produkt eller ett företag. Vi har även diskuterat frågan med några fackexperter som har bekräftat att det inte finns någon tidigare etablerad svensk term för begreppet, och de har gett sitt samtycke till termen *pionjärmarknad*.

Fråga: Jag undrar vad *slide* kallas på svenska, *slide* som i "Power Point-slide" alltså. Jag sitter och översätter en text för en presentation och där hänvisas till andra "slides". Säger man kanske "slide"? Och hur stavas det i så fall: "slajd"?

Svar: Man kan gå efter den terminologi som används i Power Point-programmet: då är det *bild* som används för varje enskild bild i bildspelet. Om man vill benämna vad varje bild i bildspelet i sin tur kan bestå av bör man använda *textruta* om rutor med text och *bildobjekt* om foton, figurer och liknande.

Man skulle även kunna tänka sig "bildspelssida" eftersom alla ju inte använder just Power Point för att göra bildspel och terminologin nog kan variera mellan olika program.

Fråga: Vad är den korrekta böjningen av *ftalat*? Det allmänna bruket och olika allmänspråkliga ordböcker säger "en ftalat; flera ftalater", men en kemist som tagit kontakt med oss på SAOL-redaktionen menar att det skall vara "ett ftalat; flera ftalat eller ftalater". Vi tror att kemisten i sak har rätt (alla övriga salter och estrar har t-genus i bland annat SAOL) men att n-genus har rotat sig djupt i svenskan.

Svar: Såvitt vi kan bedöma är det som ni säger, att kemisten har rätt i sak. Men böjningen kan se olika ut i fackspråk och i allmänspråk, och detta bör ni visa genom att ange att t-genus gäller för fackspråk och n-genus gäller för allmänspråk. På så vis speglar ni ju båda bruken.

Fråga: Hur ska vi översätta *flat panel display* i detta sammanhang: "Monitor: A cathode-ray tube (CRT), flat panel display (e.g. a liquid crystal display) or other display device and its associated electronics."?

Svar: Vi har kommit fram till att *platt bildskärm* är en bra svensk term motsvarighet. Det är en term för det överordnade begreppet 'bildskärm med litet inbyggnadsdjup', det vill säga det täcker in både LCD-bildskärmar, plasmaskärmar och de framtida skärmar som bygger på den nya SED-tekniken, till skillnad mot katodstrålerörsskärmar. Om man gör en sökning på Google verkar det som om *platt bildskärm* är den term som främst används i dag (och inte termerna "tunnsfilmsbildskärm" eller "tunnsfilmsdisplay" som TNC tidigare rekommenderat).

Fler termfrågor finns på TNCs webbplats: [LÄNK](#)

Boknytt

Här tipsar TNCs bibliotekarie Urban Hurtig om några nyutkomna ordlistor och handböcker.

Astronomisk uppslagsbok (Ahlin, Per; Stenholm, Björn & Sundman, Anita)

Det här är den första svenska astronomiska uppslagsboken på 20 år. Här finns stjärnkartor, färgfoton och en mängd mindre illustrationer som understöder texten när orden inte räcker till för att förklara. Ordboken tar upp 2 000 termer.

Stockholm: Prisma, 2005. ISBN 91-518-3159-7

Engelsk-svensk biomedicinsk ordbok: med svensk-engelsk ordlista (Malmquist, Jörgen)

I denna ordbok har vissa engelska termer (oftast förkortningar) enbart fått en översättning till svenska, men de flesta åtföljs dessutom av en svensk förklaring. Ordboken har ca 3 500 uppslagsord.

Lund: Studentlitteratur, 2006. ISBN 91-44-04233-7

Kan terminologi på norsk bidra till økonomisk lønnsomhet?, NHH 10 november 2005: konferanserapport

Här ingår sju föredrag, till exempel Magnar Brekkes "Korleis kan/bør vi ivareta terminologi og fagspråk i norsk industri og næringsliv".

Bergen: NHH, Institutt for fagspråk og interkulturell kommunikasjon, 2006.

Ordlista för naturbruk: svensk-engelsk, engelsk-svensk (Rollison, Nigel)

Denna ordlista täcker ord och termer inom ett vitt område: lantbruk, skogsbruk, trädgård, miljövetenskap och andra liknade områden. Den är uppdelad i två delar: en svensk-engelsk och en engelsk-svensk. Förutom översättningar mellan dessa båda språk finns också för djur och växter även de vetenskapliga namnen på latin angivna. Boken innehåller också en lista över vanligt förekommande fiskar i svenska vatten, liksom en svensk-engelsk lista över svenska myndigheter och företag med lantbruksanknytning. Ett särskilt illustrationsavsnitt med sprängskisser redovisar delarna (på svenska och engelska) hos traktorn, skördetröskan, plögen, plantan, blomman, bladet, hästen, seldonet, nötkreaturet, svinet samt fisken. Den svensk-engelska delen av ordlistan omfattar 16 000 uppslagsord.

Uppsala: Konsultförlaget Uppsala Publishing House, 2005. ISBN 91-7005-283-2

Julklappstips

Bokpaket: Skrivregler (TNC 100), Terminologiguide, Fackspråk och fikonspråk: 300 kr

Beställ via TNCs webbplats [[LÄNK](#)] eller tnc@tnc.se (ange "Bokpaket" i ärenderaden).

TNC vill passa på att önska läsarna av TNC-aktuellt en god jul och ett gott nytt år!

Vill du inte ha nyhetsbrevet i fortsättningen, svara då på det här brevet med "Inte TNC-aktuellt längre" i ärenderaden.